

Liputus ja isännänviirien käyttö

Liputus on jokaisen Suomen kansalaisen oikeus. Lipulla voidaan, paitsi juhlistaa omaa juhlapäivää myös tervehtiä tulevia vieraita, kuitenkin Suomen lipun arvoa kunnioittaen. Lipun nostamisessa ja laskemisessa pitää toimia arvokkaasti ja rauhallisesti. Ennen lipun nostamista kannattaa tarkistaa että Suomen lippu on puhdas ja siisti. Lippu on pyrittävä nostamaan salkkoon aamunkoitteessa kello 8 ja laskettava auringon laskiessa, kuitenkin viimeistään kello 21. Poikkeus tästä säännöstä on juhannusaatto, silloin liputus alkaa kello 18 ja päättyy vasta juhannuspäivänä kello 21. Itsenäisyyspäivänä lipun lasku tapahtuu kello 20.

Viralliset ja vakiintuneet liputuspäivät

Viralliset liputuspäivät on määrätty Suomen lipulla liputtamisesta annetussa asetuksessa. Virallisia liputuspäiviä on kuusi. Lisäksi virallisia liputuspäiviä ovat vaalipäivät sekä päivä, jolloin tasavallan presidentti astuu virkaansa. Virallisina liputuspäivinä valtion virastot ja laitokset on velvoitettu liputtamaan. Vakiintuneita liputuspäiviä on vuosittain yksitoista Hyvään liputuskulttuuriin kuuluu liputtaa vakiintuneina liputuspäivinä Suomen lipulla samaan tapaan kuin virallisinkin liputuspäivinä.

Kantoliput - lipun nauhaus ja vihkiminen

Liput ovat vanha viestijärjestelmä. Jopa neljännen Mooseksen kirjan 2. luvun alkusanat: Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille sanoen: "Israelilaiset leiriytyköt kukin lippunsa luo, Perhekuntiensa sotamerkkien kohdalle, he leiriytyköt taaemmas ilmestysmajan ympärille".

KANTOLIPPU

Kantolippu on kannettavaan tankoon yleensä nauhaamalla kiinnitetty lippu. Lippu on yleensä lähes neliön mallinen jolloin lipun tunnuskuva voidaan sijoittaa siihen mahdollisimman suurena.

Kantolippua käytetään paraateissa, kulkueissa ja juhlatilaisuuksissa. Kulkueissa on Suomen lipulla ja järjestölipulla on oltava lippuvartio. Lipulla suoritetaan tervehdys siten, että lippu kallistetaan eteenpäin noin 45 asteen kulmaan. Tervehdyksen jälkeen lippu nostetaan hitaasti pystyyn.

Kulkueessa tervehtiminen aloitetaan noin seitsemän askelta ennen tervehdyskohdetta ja päätetään kaksi, kolme askelta sen jälkeen.

LIPUN NAULAAMINEN JA VIHKimINEN

Yhdistyslippu kiinnitetään tankoon joko kantolippukiinnityksellä tai naulaamalla.

Naulaustilaisuus voi olla joko pienemmän piirin yhteishetki tailipun vihkimiseen liittyvä juhlava tilaisuus.

Lippuun on jo valmistusvaiheessa jätetty 20 -30 cm naulausvaraa. Lippukangas kierretään tangon ympärille ja naulataan pyöreäkantaisilla so-mistenauloilla tankoon noin 5 cm välein. Lippu naulataan noin 20 – 25 :llä naulalla. Naulamäärän voi ratkaista esim. yhdistyksen juhluvuosi (20), hallituksen jäsenten lukumäärä ym. Lippuun suositellaan tehtäväksi jo tehtaalla esinaulaus asiakkaan puolesta. Tällöin naulat jätetään noin 2mm korkealle, ja varsinaisessa naulaus-tilaisuudessa naulaaja parilla vasaraniskulla suorittaa lopullisen naulaamisen. Naulaus aloitetaan ylhäältä kärjen juuresta. Asemaltaan arvokkain naulaajista naulaa ensimmäisen naulan, yhdistyksen pj tai lipun vastaanottajaviimeisen. Joissakin tapauksissa myös suunnittelijalle varataan yksi naula mikä on yleensä järjestyksessään toiseksi viimeinen. Ennen naulaamista lippu asetetaan avattuna pöydälle. Tangon kärki suunnataan yleisöstä katsoen vasemmalle.

Naulaustilaisuuden vetäjä kutsuunaulaajat etukäteen tehdyn luettelon mukaisesti suorittamaan oman naulaamisensa. Naulauksen jälkeen lippu yleensä jätetään pöydälle muidenkin läsnäolijoiden nähtäväksi. Naulaustilaisuuteen kuuluu vielä lippukirja, johon naulaajat kirjoittavat nimensä. Kirjaan voidaan kirjoittaa myös selostus naulaus- ja vihkitilaisuudesta, lahjoittajat, lipun suunnittelijat ja lipun heraldinen selitys.

LIPPUVARTIO JA AIRUTNAUHAT

Kannettavalla lipulla tulisi aina olla lippuvartio. Tapa on vanha perinne ajalta, jolloin lipunkantajilla ei ollut mahdollisuutta puuolustaa lippua, vaan lippuvartijat suojelivat sekä lipunkantajaa että lippua.

Lippuvartion muodostavat lipunkantaja ja kaksi tai useampi vartija lipunkantajan molemmin puolin.

Lipunvartijan ollessa nainen asettuu hän lipun oikealle puolelle. Suomen lipun vartijoilla on sinivalkoinen airutnauha. yhdistyslipun airutnauha voi olla myös maakunnallisten tai yhdistyksen omien värien mukainen. Airutnauhaan voi suositella enintään kolmea väriä. Lippuvartijat asettuvat kannettavan lipun molemmille puolille: naispuolinen airutlipunkantajan oikealle ja miespuolinen vasemmalle puolelle. Sinivalkoinen airutnauha on naisilla vasemman ja miehillä oikeanolkapään yli kiedottuna. Nauha on sidottu löysällä solmulla hieman vyötärön alapuolelle päiden ollessa yhtä pitkät. Voimakkaampiväri, sinivalkoisessa airutnauhassa on siis sininen, on alapuolella. **Airutnauhaa ei käytetä kansallis- ja sotilaspukujen kanssa.**

VIHKIMINEN

Lippu tuodaan saliin vihittäväksi. Suomen lippu kulkee vartioineen vihittävän lipun edellä.

Käytännöllisintä on asettaa Suomen lippu etukäteenpaikoilleen lipputankotelineeseen, jolloin ei tarvitse olla lippuvartioita. Vihittävä lippu tuodaan vihkimistilaisuuteen kevyesti tankoa pitkin laskos-tettuna.

Laskokset sidotaan tangon ympäri silkkinauhalla, joka avataan vihkimisen alkaessa ja lippu hulmahtaa kauniisti esiin. Vihkimisen aikanalippuvartijat seisovat lipun molemmilla puolilla ja lipunkantaja laskee lipun kunnia-asentoon. Vihkimiseen kuuluu vihkimispuhe, jonka voi päättää esimerkiksi sanomalla ”vihkikäämme tämä lippu omaan arvokkaaseen tehtäväänsä”. Vihkijä pitää vihkimisen ajan lipun alakulmasta kiinni ja yleisö seisoo. Tämän jälkeen lippu luovutetaan puheen kera vastaanottajalle, joka

kiitospuheen jälkeen ojentaa lipun lippuvartijoille, jotka Suomen lipulle kunniaa tehden asettavat lipun telineeseen ottaen huomioon Suomen lipun arvoaseman. Vihkimisohjelma voi olla vapaamuotoinen.

LIPPUJEN HOITO JA HÄVITTÄMINEN

Aiemmin järjestöliput olivat silkki-, villa- tai puuvillakangasta. Nykyään liput valmistetaan polyesteristä ja ne kestävät hyvin kulutusta ja erilaisia sääolosuhteita. Liput ovat silti hyvin alttiita likaantumiselle ja kulumiselle. Ympäristöolosuhteet vaikuttavat siten että kaupunki-ilmassa lippu likaantuu ja "kuluu" nopeammin kuin maaseudulla.

Uudet liput ovat pesunkestäviä. Lipun pesusuositus on hienopesu. Pesty lippu kuivataan sisätiloissa. Kuivunut lippu silitetään materiaalille sopivan ohjeen mukaisesti.

Naulatun ja aplikoidun lipun hoito vaatii erityistä huolellisuutta. Lippu suositellaan säilytettäväksi avattuna esim. lippukaapissa. Kuljetuksen ajaksi lippu kannattaa laittaa erityiseen suojaussiin.

LIPUN HÄVITTÄMINEN

Perinteinen tapa hävittää vanha lippu on polttaminen. Lippu voidaan hävittää myös leikkaamalla se pieniksi palasiksi siten, että tunnistettavuus katoaa. Tämän jälkeen lippu voidaan hävittää talousjätteiden mukana. Järjestöjen ja yhdistysten liput voidaan käytön jälkeen lahjoittaa esimerkiksi kotiseutumuseoon.

LIPPUJEN VALMISTUS

Ulkokäyttöön tulevat salkoliput kannattaa valmistaa painamalla tai digitaalisesti tulostamalla joko kankaalle, joka on painoltaan 155 g/m² tai lippuneulokselle joka on painoltaan 115 g/m². Neulos on painonsa puolesta helposti liehuva materiaali, kun taas kangas kestää sään ääriolosuhteita nullosta paremmin. Kantoliput valmistetaan käsityönä aplikoimalla.

Isännänviirit

Sukuviirit ja isännänviirit ovat kieppuvia viirejä, joiden pituus on noin puolet lippusalon korkeudesta. Isännänviirin voi valita joko syntymäpaikkakunnan tai kotikunnan mukaan. Näillä viireillä luodaan yhteenkuuluvuudentunnetta joko kotiseutuun tai syntymäkuntaan. Isännänviiristä saadaan sukuviiri kun sen yläosaan painetaan sukuvaakunan kilven tunnus. Isännänviirin käyttöä ei rajoita laki Suomen lipusta, vaan viirit voivat olla tangossa ympäri vuorokauden, jolloin valitettavasti ilman saasteet ja uv-säteily hyvin nopeasti haalistavat viirin värejä.

Hyvään lippukulttuuriin kuuluu että virallisina tai vakiintuneina liputuspäivinä salkoon nostetaan Suomen lippu. Yleisesti käytössä oleva siniristiviiri ei korvaa Suomen lippua liputuspäivinä

Suomessa on liputusvapaus. Jokaisella kansalaisella ja järjestöllä niin kuin yrityksilläkin on oikeus liputukseen. Käyttäkää tätä oikeutta ja kertokaa lipulla oma viestinne.

Harri Rantanen